

KOMMUNIST

Utgitte av KOMMUNISTISK ARBEIDSGRUPPE i Trondheim

NR. 1-1982

Polen Solidaritet med Solidarnosc

Hendingene i Polen, fra streikebevegelsen sommeren 1980 til militærkuppet i desember 1981, har vært førstesidestoff i alle aviser. Aldri har streikende arbeidere fått en slik massiv og tverrpolitisk støtte. Hva skjedde egentlig i Polen? Var Solidaritet forkjempere for vestlig markedsøkonomi og parlamentarisk demokrati - eller en reell sosialistisk planøkonomi?

21-punkts avtalen som arbeiderne kjempet

gjennom, omfattet langt mer enn retten til å danne uavhengige fagforeninger. Kravene omfattet bl.a. indeksregulering av lønna, lønn under "ulovlige" streiker, 3 års svangerskapspermisjon med full lønn osv. Sommeren 1980 sto de økonomiske kravene i sentrum, etter Solidaritets landskongress høsten 1981 var de politiske kravene viktigst. Solidaritets historie ble kort, men bevegelsen gjennomgikk store endringer i løpet av de 16 måneder den fikk eksistere.

STATSKAPITALISME

For å forstå utviklingen i Polen er det vesentlig å innse forskjellene mellom Vestens privatkapitalisme og Polens statskapitalisme. I Norge er staten tilsynelatende hevet over klassene, den spiller rollen som nøytral administrator som påser at alle følger "spillereglene". Lønnskravene rettes mot den enkelte bedrift, ikke mot staten. I Polen eier staten industri-, transport- og bankvesen, og den fastsetter priser, lønninger og hva som skal produseres. Alle økonomiske krav blir dermed også politiske krav. Samtlige arbeidere har dessuten en felles motpart, noe som delvis forklarer den sterke solidariteten blant de polske arbeiderne. Dersom kravene blir innfridd kommer det alle til gode.

Statseiendom og statlige inngrep i økonomien betyr ikke nødvendigvis sosialisme. Allerede Engels kritiserte dem som forbandt kapitalisme utelukkende med planløshet, og påpekte at "med trustene opphører planløsheten, og likevel er det kapitalisme. Planens innføring befri ikke arbeideren fra å være slave, men kapitalistene innhøster deres profitter mer planmessig". I ethvert utviklet industrisamfunn er det den politiske makt over staten som gir reell makt over produksjonen. Det avgjørende skillet mellom kapitalistisk og sosialistisk statseiendom er derfor arbeiderklassens makt og kontroll over staten.

Vi benekter ikke at det kan oppstå motsetninger mellom statsmakten og arbeiderne i en sosialistisk stat. Det vil alltid være behov for en uavhengig fagbevegelse som kan ivareta arbeidernes interesser overfor det statsbyråkrati som nødvendigvis vil oppstå. Vi kan også tenke oss muligheten av at kommunistpartiet midlertidig må regjere på vegne av arbeiderklassen fordi det ikke finnes noen tallmessig og politisk sterk arbeiderklasse. Det er imidlertid langt fra det som er tilfellet i Polen. Til tross for gjentatte arbeideropprør forsøkte regimet aldri å utnytte aktiviteten i arbeiderklassen til å bygge ut statsorganer basert på arbeidernes direkte innflytelse, arbeiderråd. Når en bevegelse med et så omfattende reformprogram som Solidaritet vinner massiv støtte i arbeiderklassen, er det alene grunn nok til å avvise regimets påståtte sosialisme.

Hykleriet om Polen

Militærkuppet i Polen ga de borgerlige krefter en kjærkommen anledning til å protestere mot 'kommunismens overgrep'. Samtidig var de snar med å forklare at 'uansvarlige krav fra ekstreme krefter i Solidaritet' var årsak til at myndighetene måtte gripe til militære maktmidler.

Grunnen til denne tvetydige holdningen er åpenbar: Stilt overfor de samme krav som Polens regjering møtte, ville vestens borger-skap reagert på samme måte. En av de svært få borgerlige politikere som åpent innrømmer dette, er sjefsredaktør Henri Nannen i det vesttyske ukebladet Stern: "Jeg har Polenhykleriet langt opp i halsen", skrev han på lederplass ved årsskiftet og begrunnet sitt syn slik:

"Folk som i vårt eget land betrakter enhver arbeiderkamp som en trusel, henfaller i begeistring over hver ny streikemelding fra Polen" i forventning om at "nå skulle polakkene gi Kreml det avgjørende støtet. La oss bare innrømme at ikke så få her i landet åpnet avisa i søt forventning om at enda et stålverk, en kullgruve eller et skipsverft var

besatt av streikende arbeidere - at ikke helt få lengtet etter de første blodige sammenstøtene. Det vil være hykleri å ikke ha klart for seg hva som ville skje hos oss selv med en tilsvarende utvikling."

"Forestill Dem nå at en mektig anti-parlamentarisk opposisjon først reiste moderate økologiske og politiske krav, men så - etter en massiv ideologisk og materiell støtte fra Østblokken - på en folkekongress i Dortmund besluttet å sette den tyske forfatningen

FORTS. SIDE 3

DATA-REVOLUSJON & MASSE-ARBEIDSLØSHET

Kapitalismen er i krise. Bare i Vest-Europa er det over 10 mill. arbeidsledige. Samtidig innføres arbeidskraftbesparende datateknologi i større omfang. Dette åpner for overveldende perspektiver på godt og vondt. Et resultat er en omfattende mytedannelse som spesielt har fått fotfeste innen den såkalte venstresida. I denne artikkelen tar vi opp hvilke konsekvenser ny teknologi får for det norske samfunnet.

Mytene om EDB består i en blanding av paradiser og skrekk-visjoner. Skremslene spenner fra teknologisk massearbeidsledighet til full personovervåking. Paradiset skisserer et slaraffenliv basert på et gjennomEDBisert samfunn. Som eksempler vises det til:

- automatiserte bedrifter med få eller ingen produksjonsarbeidere
- nye og endrede produkter hvor bruk av data-teknikk forenkler produksjonen og reduserer behovet for arbeidskraft
- papirløse kontor der elektroniske medier erstatter papir og overflødiggjør et betydelig antall funksjonærer

Det skremmende er ikke bare perspektivene, men tidshorisonten og uunngåeligheten. Den fullautomatiserte bedriften synes å være en realitet i morgen, følgelig også massearbeidsledigheten. Spesielt hevdes det at EDB representerer noe fundamentalt nytt fordi det innføres i alle sektorer samtidig og fordi man for første gang i historien kan automatisere menneskelig tenkning. Dette er en utvikling det påstås vi ikke kan unngå. Den eneste muligheten til et menneskelig liv er å hoppe av.

Slike politiske holdninger må det ropes et sterkt varsko mot. Vi må ha et realistisk forhold til den nye teknologien. Vi må danne oss et bilde av hvilket samfunn borgerskapet ønsker å forme, hvilke endringer som vil skje og hvordan fagbevegelsen må møte disse utfordringene. Apati må erstattes med vilje til politisk styring. For å si det med "den myke mann" Ivar Frønes: "For å styre teknologien må man forstå den, og sosialister bør alliere seg med mikrochipsen, ikke med odelsbønder".

FORTS. SIDE 4

SE LEDER SIDE 2

KOMMUNIST nr. 1/1982 - 3.årgang
 Utgitt av Kommunistisk Arbeidsgruppe,
 Postboks 1304, Blussuvold, 7001 Trondheim.
 Postgirokonto: 5 71 16 43
 Ansv. red.: Stein Erik Jonasson
 Redaksjonen avsluttet 20.juni 1982

NYTT FRA SANDKASSA

KRISE KRISE KRISE KRISE KRISE KRISE

for venstresida ?

AKP rakner og SV har sparket ut store deler av Sosialistisk Ungdom. Motsetningene gjelder viktige politiske spørsmål som synet på sosialistisk demokrati, arbeiderklassens rolle, reform/revolusjon osv. Det er påfallende at folk som har vært med i AKP-bevegelsen i 10-15 år først nå bryter ut i protest mot "dogmatisme, sekterisme og manglende demokrati". Denne kritikken er like gammel som AKP. SVs politikk ha heller ikke endret seg særlig det siste året. Det har lenge vært klart at Slagstads "sosialisme på norsk" ville vinne fram i SV.

Det er for tidlig å svare på hvor omfattende oppbruddet fra AKP/SV vil bli, og enda vanskeligere er det å spå om hva resultatet vil bli. AKP og SV har hver på sin måte sviktet i forhold til sentrale politiske saker. For AKPs vedkommende gjelder det fredsbevegelsen og Solidaritet i Polen. For SV gjelder det partiets manglende evne og vilje til å knytte an til den gryende radikaliserings i arbeiderklassen. AKP/SV-medlemmenes tillit til partiet er grunnleggende svekket. Samtidig er det klart at de som går ut av AKP/SV bryter på svært forskjellig grunnlag - oftest uten sjøl å stå for noen klar politikk. Bare politiske svermere kan drømme om at det skulle være mulig å samle disse i en politisk enhetlig organisasjon.

POLEN:
SOLIDARITET
All makt til arbeiderne!

ARBEIDERMAKTGRUPPA

AMG ble dannet av folk som ble sparket ut av Sosialistisk Ungdom i fjor høst. I KOMMUNIST 2-81 skrev vi at AMG og KAG har mye felles i viktige spørsmål som faglig politikk, fredsarbeid og Polen, samtidig som vi kritiserte AMG for å ha spontanistiske og teorifiendtlige trekk. Det betyr konkret at AMG etter vår mening overvurderer den politiske betydning av såvel faglig kamp som det nye ungdomsopprøret, og at vi er uenig i at kampen på arbeidsplassene er den overordnede oppgave i dag.

I dag er det en klar motsetning mellom nødvendigheten av å ta del i fagbevegelsens kamp mot lønnsnedslag og innskrenkning av faglige og sosiale rettigheter - og nødvendigheten av å arbeide for en samling av de revolusjonære venstrekreftene. Nettopp fordi de revolusjonære kreftene i dag står så svakt og splittet, må vi prioritere å utnytte de muligheter venstrepartienes krise gir for å styrke de revolusjonære kreftene. Dette vil måtte skje på bekostning av faglig-politisk arbeid, men det kan ikke bli snakk om å legge ned dette arbeidet. Så vidt vi kan vurdere, har AMG heller ikke de ressurser som kreves for å bli en kraft av betydning i fagbevegelsen. Det understreker riktigheten av først å konsolidere kreftene i stedet for å påta seg oppgaver som en i dag ikke ha mulighet for å lykkes med.

KAGs OPPGAVER

Vi har for lengst innsett at KAG ikke makter å trekke med seg frustrerte utbrytere fra AKP/SV. Folk som i mange år har ofret tid og krefter på politisk arbeid er lite fristet til å begi seg inn i smågruppeverdenen, selv om de politisk kanskje står på linje med f.eks. KAG. I tillegg til mye jobbing uten særlig synlige

resultater, betyr det gjerne også sosial isolasjon. Både AKP- og SV-miljøet kan fungere ganske råttent overfor politiske avhoppere.

KAGs politiske betydning består først og fremst i at vi har fått oppslutning for vår politikk innenfor andre partier, grupper og miljøer, noe som forutsetter at vi utformer en politikk som griper inn i motsetninger som allerede er til stede. Da KAG la fram forslag til hovedparolegrunnlag på stiftelsesmøtet for "Faglig 1.mai-front", fikk vi - overraskende nok - støtte for flertallet av parolene. Da møtet også var villig til å inngå kompromiss på spørsmålet om organisering av toget ("reservasjonsretten"), fant KAG det mulig å gi kritisk støtte til toget og delta i styret. På samme måte støttet KAG det ene 8.mars-toget i Trondheim.

Vi har stort sett gode erfaringer fra denne måten å jobbe på. Sjøl om vi ikke alltid har vært 100% enig i det politiske grunnlaget for samarbeidet, har vi gjennom samarbeidet kunnet påvirke politikken i riktig retning. Men viktigere er det at vi kommer i kontakt med grupper og personer som driver bra politisk arbeid. I stedet for å foreslå "samarbeid" på KAGs premisser, har vi forsøkt å forene de krefter vi ser det som politisk mulig og ønskelig å samarbeide med i den enkelte sak. Dersom vi bare propaganderte det som skiller KAG fra f.eks. AKP/SV ville vi ufarliggjort oss som en rabulistisk utgruppe. Det er mulig å inngå kompromisser uten å forfalle til opportuniste og prinsipløshet.

ET REVOLUSJONÆRT ALTERNATIV

Avskallingene fra AKP/SV vil føre til at det dannes uavhengige marxistiske grupper/miljøer. Vi ser det som viktig at flest mulig av disse smågruppene knyttes sammen i et kontakt-/informasjonsnett. Gjennom felles diskusjon og studier blir det mulig å utvikle politisk enhet omkring enkelt saker som gir grunnlag for kollektiv praksis. Så splittet som de revolusjonære kreftene er, må en konsentrere seg om de sentrale spørsmål og ikke fortape seg i diskusjoner som ikke angår den aktuelle klassekampssituasjon. Dersom diskusjon blir et mål i seg selv, blir samarbeidet uforpliktende og "nettet" vil trolig raskt gå i oppløsning. Samtidig er det viktig å innse at AKP/SV er rammet av en politisk krise, og at det derfor er nødvendig å fremstå som et politisk alternativ. Aksjonisme og teorifiendlighet er helt ødeleggende for mulighetene til å skape et revolusjonært alternativ til AKP/SV.

Vi innser at KAG ikke har mulighet for å kunne samle de revolusjonære smågrupper og miljøer. Til det står vi for svakt, både tallmessig og politisk. AMG er den eneste smågruppe som i dag har de ressurser som kreves for å løse denne oppgaven, og som samtidig står for en usekterisk samarbeidslinje. På tross av at vi ikke deler AMGs syn i ett og alt, oppfordrer vi likevel andre som støtter KAGs politikk om å ta kontakt med AMG. Adresse: AMG, P.b. 5210, Majorstua, Oslo 3.

ANNONSE

Tidligere nr. av KOMMUNIST fås tilsendt mot svarporto.

Nr 1-1980: KAGs Statutter & Politisk Manifest (20 s. A4)

Nr 1-1981: Tema om forsvarspolitik + 6 timers arbeidsdag, LO-kongressen, nazi-forbud mm.

Nr 2-1981: Tema om sosialisme: planøkonomi - demokrati - internasjonalisme + leder om SU-opposisjonen mm.

Kommunistforbundet (KF), en av etterkommerne etter Kommunistisk Universitetslag, har fått æren av å åpne denne eksklusive spalte for marxistiske(?) rariteter. Valget var ikke enkelt, Marxist-Leninistisk Forbund var en hard konkurrent: "Med dannelsen av MLF er den norske arbeiderklassen knyttet nærmere til den internasjonale kampen proletariatet fører". Flere sensasjonelle avsløringer av venstresidas intimiteter følger imidlertid i neste avis, så MLF har ennå sjansen til å oppnå ære og berømmelse i denne spalte. Følg med!

I Kommunistforbundets Magasin nr. 2-1981 begrunner KF på lederplass sin egen eksistens slik: "Vi er den eneste politiske gruppering med den nødvendige innsikt i kapitalismens virkemåte til å kunne bygge opp en organisasjon som kan ta ledelsen i arbeiderklassens kamp for sin egen frigjøring." Samme sted (s.29) skriver de: "Gang på gang vil de som er i ferd med å forvandle seg (!) til kommunister, oppdage at KF er deres eneste alternativ her til lands." Dette er faktisk en av KFs mer beskjedne uttalelser. Ellers virker det som KF skulle være den eneste kommunistiske organisasjon i verden! Sannelig står det dårlig til med utsiktene for en sosialistisk verdensrevolusjon når revolusjonen skal ledes fra Blindern.

I "Prinsipperklæring vedtatt på KFs 2.landsmøte 1981" (s.21), får vi vite grunnen til at KF, tross sin overlegenhet på alle områder, likevel ikke har fått fotfeste for sin politikk. Det fins nemlig "grupper som må slå om seg med kommunistlydende fraser for å overleve, mens de utelukkende er ute etter å sikre sine egne medlemmers prestisje. Hovedmengden av deres kadre er alltid (!) personer som mot sin egen vilje har falt utenfor det borgerlige samfunns favntak, og som prøver å bygge seg sitt eget borgerlige samfunn i miniatyr som erstatning." Til orientering: Arbeidet med denne prinsipperklæringen har vært KFs hovedoppgave i to år!

Enkelte som har lest KFs magasin vil kanskje protestere og vise til at KF også har produsert fornuftige analyser. Enig, men det er sjølskrytet leserne først og fremst merker seg. Hva KF ellers måtte mene, blir stort sett bare oppfattet som kuriositeter. Og det er beklagelig fordi det bidrar til å latterliggjøre marxismen.

Det er mulig at KF har innsikt i "kapitalismens virkemåte", men vi har ingen tro på at KF evner å bygge annet enn luftslott. KFs 1.mai-parole "Bryt med sosialdemokratiet - slutt opp om KF" er ønsketenkning. Arbeidere som bryter med sosialdemokratiet blir ikke kommunister over natten. I praksis innskrenker KFs "politiske" virksomhet seg til å slå alle andre i hodet med sin boklærdom. På den måten beholder nok KF sin revolusjonære dyd, men den marxistiske teorien forblir en universitetsdisiplin, løsrevet fra arbeiderklassens kamp. Mao sier at de revolusjonære må "svømme som fisken i vannet". For oss virker det som om KF har vannskrek; de er redd for å drukne før de har vasset til knes.

POLEN:

Overgang fra 1. side Solidaritet med Solidarnosc

SOLIDARITET

FRA FAGBEVEGELSE TIL ARBEIDERRÅD

Det var økte matvarepriser som ga støtet til streikebølgen som førte til dannelsen av Solidaritet. 21-punkts programmet inneholdt først og fremst økonomiske krav, og Solidaritet var da en fagbevegelse som kjempet for å ivareta arbeidernes interesser innenfor det bestående samfunnssystem. På Solidaritets landskongress i Gdansk høsten 1981 var det de politiske kravene som sto i sentrum. Arbeiderne hadde i praksis erfart at regimet verken ville - eller kunne - innfri Gdansk-avtalen. Den polske økonomien var i krise, og det var ikke økonomisk grunnlag for kortere arbeidsuke, høyere lønn, lavere matvarepriser, flere sosiale goder osv. Dersom disse kravene skulle kunne innfris måtte en først ha løst problemene med sløsing og dårlig planlegging av produksjonen, kaos i transportsystemet, bestikkelser av teknokrater og bedriftsledere osv. Det ville kreve omfattende politiske endringer som ville undergrave den herskende klassens maktgrunnlag og privilegier.

Dersom dette programmet ble gjennomført, ville det føre til store lønnsforskjeller, inflasjon og høy arbeidsledighet. "Sjølstyre-programmet" gir først og fremst uttrykk for at statskapitalismen i Øst-Europa har spilt fallit i befolkningens øyne. Den statlige styring av økonomien blir sett på som årsak til krisa, og det er fullt forståelig at målet da blir en "blandingsøkonomi" etter skandinavisk mønster. I et land der "sosialisme" gjennom årtier er blitt forbundet med politisk undertrykkelse og mangel på alle viktige forbruksvarer, er det ikke mulig at det spontant skulle vokse fram en sterk sosialistisk arbeiderbevegelse. Sosialister må innse at en arbeiderbevegelse som Solidaritet kan fremme helt andre mål enn sosialisme. Vi støtter Solidaritet i kampen for politisk og økonomisk makt til arbeiderklassen, - men uten å underkaste oss de strømninger som til enhver tid måtte ha flertallet av arbeiderne bak seg.

SOLIDARNOSC

GIKK SOLIDARITET FOR LANGT?

Dette spørsmålet dukker stadig opp i Polen-debatten, men problemstillingen er feilaktig. Jaruzelski-regimets statskupp viser at Solidaritet gikk lengre enn regimet kunne tolerere, samtidig som de krav Solidaritet stilte ikke var omfattende nok til å kunne løse krisa til fordel for arbeiderklassen. Spørsmålet om Solidaritet "gikk for langt" må vurderes konkret utfra styrkeforholdene mellom klassene, nasjonalt og internasjonalt, ikke utfra hva vi mener ville vært ønskelig.

I dag kan vi oppsummere at Solidaritet sto overfor to realistiske muligheter: Enten å bli en "ansvarlig" fagbevegelse og tilpasse seg systemet - eller bli knust av den polske eller sovjetiske krigsmaskin. Den tredje muligheten, en seierrikk revolusjon, forutsetter tilsvarende opprør i store deler av Øst- og Vest-Europa. Hvis Solidaritet skulle lykkes i å erobre statsmakten, ville deres økonomiske program splittet arbeiderklassen og dermed undergravet Solidaritets maktgrunnlag.

HYKLERIET OM POLEN

ut av kraft. Og for at alle skulle forstå at nå var timen kommet, ble det samtidig varslet en rekke streiker og til slutt generalstreik i hele Forbundsrepublikken. Vet De hva som så ville skje? Joda - ved en truende oppstand, en oppstand rettet mot forfatningen og samarbeidet med NATO, ville vi ha en amerikansk intervensjon neste morgen. Og det kan alle forøvrig lese seg til i 'Avtalen om forbindelsen mellom Forbundsrepublikken Tyskland og de Tre Makter' fra 26.mai 1952", skriver Henri Nannen til slutt.

Solidaritets sentrale krav var retten til å danne en fagbevegelse uavhengig av parti og statsapparat, en fagbevegelse som fritt velger sine egne tillitsvalgte og som baserer seg på reell streikerett. Også de borgerlige krefter

Trolig hadde de krefter innen Solidaritet som arbeidet for en "selvbegrensende revolusjon" (Kuron m.fl.) en riktig strategi. Deres mål var å konsolidere Solidaritet, politisk og organisatorisk, og inspirere til lignende bevegelse ellers i Øst-Europa - for så å stille mer omfattende politiske krav når tiden var moden. Problemet med denne strategien er at det er tvilsomt om Solidaritet kunne opprettholde en høy kamperedskap over lang tid. Store deler av grunnplanet ville sannsynligvis sette sin lit til et nærmere samarbeid med myndighetene dersom en konfrontasjonslinje ikke ga raske forbedringer av levestandarden.

DAGENS SITUASJON

Jaruzelski-regimets militærkupp 13. desember 1981 viste at den polske regjering var villig til å gå til borgerkrig for å redde det økonomiske system som hadde ført Polen inn i krisa. Ved hjelp av hærens bajonetter skal arbeiderne tvinges til å nedlegge sin kamp. Et halvt år etter kuppet sitter militærregimet tilsynelatende trygt. Etter streikene og bedriftsokkupasjonene som fulgte like etter kuppet, er det nå "ro og orden" som hersker. Da Solidaritets-lederne ble internert, sto bevegelsen uten politisk autoritet og innsikt til å kunne fortsette kampen. I dag er motstanden spontan og uten felles ledelse. 50.000 i demonstrasjon i Warszawa 1.mai viser at det likevel ulmer under overflaten.

Dagens militære styre kan på ingen måte løse krisa og dermed stabilisere forholdene i Polen. Offisiell polsk statistikk viser at produksjonen i januar i år falt med 13,6% i forhold til januar 1981, og 17,5% i forhold til desember 1981. Samtidig fortsetter unntakstilstanden med brevsensur, husundersøkelser, militærdomstoler osv., og mange Solidaritets-ledere sitter fortsatt internert. Internasjonal solidaritet og en massiv og velorganisert motstand i Polen er nødvendig for å få opphevet unntakstilstanden og innført demokratiske rettigheter.

Solidaritet Norge—Polen

SNP er Solidaritets støtteorganisasjon i Norge. 150 klubber og fagforeninger har til nå tilsluttet seg SNP, som også har 60 lokallag over hele landet. SNP driver et omfattende solidaritetsarbeid, med hovedvekt på å oppnå støtte fra fagbevegelsen. Ved siden av å informere om motstandskampen og gi materiell støtte, arbeider SNP for å få fagforeninger til å adoptere fengslete Solidaritets-medlemmer i Polen. Vi oppfordrer flest mulig til å delta i SNP og arbeide for at solidaritetsarbeidet med Polen fortsatt skal bygge på klassesolidaritet.

FORTS. FRA SIDE 1

støttet dette kravet - vel og merke i Polen. Her hjemme er holdningen til de samme krav en helt annen.

Tidligere har Stortinget - mot SVs to stemmer - applaudert DNA-regjeringens lønnsstopp som satte ut av kraft de samme rettighetene som de polske arbeidere kjempet for: fagforeninger med lokal forhandlings- og streikerett. Bruk av tvungen voldgift er også vanlig. I kjølvannet av transportarbeiderstreiken har det nå hevet seg sterke røster for en "fordomsfri" diskusjon om streikeretten i et "komplisert og moderne samfunn som vårt". I motsetning til borgerskapets hyklere mener vi streikeretten og retten til å danne uavhengige fagforeninger må gjelde i ethvert samfunn, enten det nå er privatkapitalistisk, statskapitalistisk - eller sosialistisk.

I løpet av sin korte historie endret Solidaritet karakter fra å være en fagforening til å bli en rådsbevegelse i det den påtok seg å organisere produksjonen. Som rådsbevegelse var Solidaritet bærer av kimene til en sosialistisk statsorganisering, men forslaget til løsning av krisa i Polen hadde mer til felles med SVs "kommunalsosialisme" enn med sosialisme. "Sjølstyre-programmet" var ikke et forsøk på å innføre sosialistisk planøkonomi, men ville erstatte den byråkratiske og sentraliserte styring av økonomien med markedskreftenes frie spill mellom arbeiderstyrte bedrifter. Den enkelte bedrift skulle ikke inngå i en samfunnsøkonomisk plan, men skulle utelukkende overleve i kraft av det overskudd den ga på markedet.

"SJØLSTYRE-PROGRAMMET"

I Solidaritets "sjølstyre-program" heter det bl.a.:

- "Prinsippet om sjølffinansiering består i at bedriften må dekke alle utgifter fra sin egen profitt (eller mulige banklån). Dette betyr at de bedrifter som fungerer godt vil kunne utvikle seg, og at de som fungerer dårlig kanskje vil gå fallit".

- "De ansattes lønninger skal avhenge av bedriftens profitt slik at arbeiderne direkte får nytte av deres gode arbeid. Dette betyr imidlertid at i uprofitable bedrifter, og især i forfallede bedrifter, vil lønningene være lavere eller komme i fare."

- "Prisene på de fleste varer vil fremgå gjennom kombinasjon av tilbud og etterspørsel".

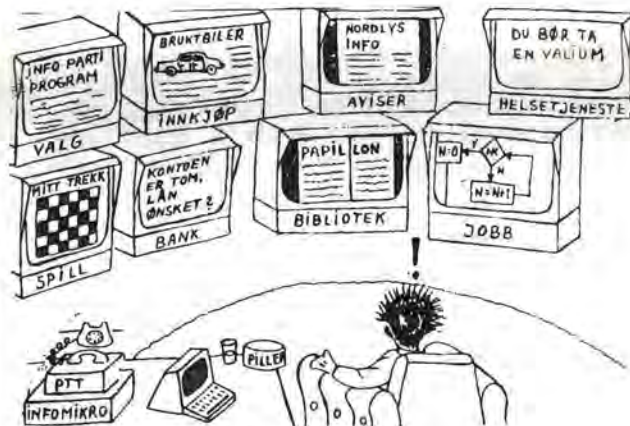
Overgang fra 1. side Data-revolusjon ...

KORTSIKTIGE KONSEKVENSER

Datateknologien er i seg sjøl langt fra ny. Den har i økende omfang blitt brukt de siste 20 åra, men stort sett begrenset til administrasjon. Det som skjer i dag er at selve datamaskinene blir drastisk mindre (mikroprosessorer). Følgelig faller kostnadene på maskinvaren vesentlig. Dersom prisutviklingen og effektutnyttelsen på biler hadde vært tilsvarende de siste 30 år, ville en Rolls Royce i dag kostet 15 kr. og kunnet kjøre 1 mill. km. pr. liter. Eksemplet demonstrerer til fulle at bruksområdet er drastisk utvidet de siste åra. Mikroprosessorer vil tas i bruk på områder som en for få år siden ikke drømte om. Først og fremst vil teknologien forbedre egenskapene til en rekke eksisterende produkter ved å erstatte og utfylle konvensjonell teknologi.

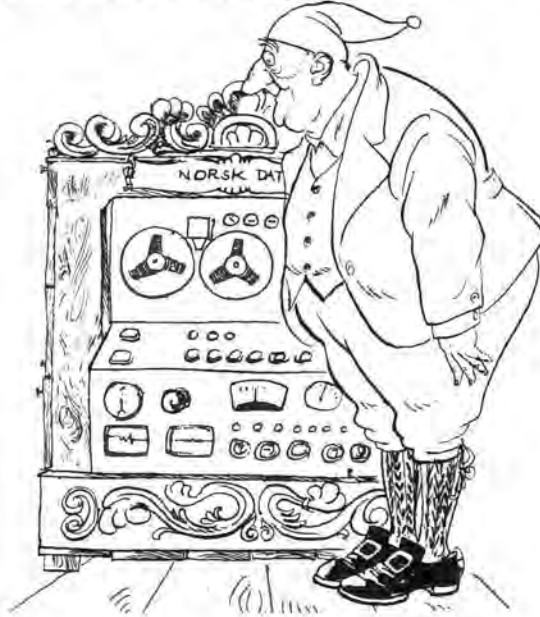
De største endringene de første årene vil komme innen kontorsektoren. I USA forventes omsetningen av utstyr til automatisering av kontorarbeid i 1990 å være tredoblet i forhold til i dag. Kontoret baserer seg fortsatt på håndverksproduksjonens prinsipper. Det er derfor naturlig at kontoret berøres sterkt. Tekstbehandling er første skritt. Innføringen av systemer som integrerer flere kontorfunksjoner vil en neppe se i noe omfang før mot slutten av 80-åra.

Bruk av datateknologi på fabrikkgulvet er allerede vanlig i mange store bedrifter. Det er vesentlig å merke seg at innføringen her ikke vil bety et sprang, men en kontinuitet i rasjonalisering og effektivisering. Etter hvert vil en finne handteringsautomater i en del bedrifter, men det vil ta tid før det blir noe betydelig antall. Japan, som er ledende på dette feltet, har brukt 10 år på å opparbeide sin kompetanse.

Forbruksvarer som bil, vaskemaskin, stereo og video vil forbedres, men det vil ta mange år før nye varer og tjenester får noe omfang. Et system man har fablet om de siste åra er teledata - en form for avansert TV-telefon der en bl.a. kan lese avisa over TVen. Men både teknologisk, og ikke minst økonomisk, er det langt fram til dette lar seg realisere. De store endringene i hjemmet vil la vente på

seg. Mulighetene kan først utnyttes i det øyeblikk hjemmet er koblet til et kraftig kommunikasjonsnett. Det vil koste milliarder og måtte strekke seg over mange år. Antennesystemene som nå etableres, er det første skritt i denne utviklingen.

Framtidig SV-proletar

KRISE OG TEKNOLOGISK SPRANG

Det er viktig å ha klart for seg at ny teknologi ikke er årsak til dagens krise og arbeidsløshet, men omvendt at massiv innføring av ny teknologi vil bli resultat av krisa. Borgerskapet vil alltid forsøke å løse krisa ved å redusere lønnskostnadene, enten direkte eller indirekte, og dermed øke profitten. To veier peker seg spesielt ut. En mulighet er å flytte produksjonen til u-land med lav lønn, lang arbeidsdag, svak fagbevegelse etc. Dette vil føre til at nye industriland tar over vesentlige deler av tradisjonell produksjon.

Samtidig ser borgerskapet sin redning i datateknologien pga. de store mulighetene for rasjonalisering. For den enkelte kapitalist vil det være et mål å ta i bruk EDB-teknologi så hurtig og massivt som mulig. Borgerlig datapolitikk vil i sin mest ekstreme form likne skrekkvisjonene vi beskrev innledningsvis - spesielt massearbeidsledigheten. Massiv innføring av datateknologi vil styrke borgerskapets stilling overfor fagbevegelsen.

Norsk industri har hittil vært tilbakeholden med å ta i bruk datateknologi. Det er kun de største bedriftene som har tatt opp utfordringen. De viktigste årsakene til dette er sannsynligvis profittmulighetene i oljesektoren, at vesentlige deler av industrien ikke utsettes for internasjonal konkurranse, samt regjeringas støtteordninger. Dette er med på å forlenge introduksjonstida for datateknologien.

TIDSPERSPEKTIVET

Endringene skjer ikke over natta slik en kan få inntrykk av. Det er langt fra maskinvareteknologiens muligheter som bestemmer tempoet. Datateknologien er todelt. Maskinvaren er den ene halvdel, programvaren den andre. Datasystemer er like avhengig av begge deler. Maskinvareutviklingen har løpt fra programutviklingen, som knapt har nådd håndverkstadiet. Et programsystem er et åndsprodukt. Programutviklingen utgjør ofte 70-90% av total kostnaden til et større totalsystem. Komplexiteten til en Statfjord-plattform er åpenbar. Størrelsen og virvaret av rør, ledninger, dekk etc. demonstrerer det tydelig. Komplexiteten i et EDB-system er ikke så lett synlig, men den er ofte minst like stor og vanskeligere håndterbar nettopp fordi systemet er så abstrakt. I tillegg er det her snakk om systemer som aldri tidligere er lagd. Det tar tid å lære seg å bygge EDB-systemer, noe man bare har jobbet med i 20-30 år. Bransjen er selv pinlig klar over dette og mye arbeid legges i å effektivisere programarbeidet. Inntil produksjonsmetodene for programvare er vesentlig bedret representerer dette den viktigste begrensningen.

En del av de nye produktene krever betydelige økonomiske investeringer. Dette betyr at utbredelsen tar tid. Effektiviteten må være bevist før flertallet investerer. På den annen side tvinges konkurrentene til å følge etter når noen først har tatt i bruk ny teknologi. Dessuten vil innføringen ofte medføre organisasjonsmessige endringer. Det er ikke gjort over natta å kaste om på en større organisasjon. Dette kommer tydelig til syne i trykdeverket som nå er inne i en slik omorganisering.

Dette viser klart at tidsperspektivet fra vi hører at japanerne har sin første gjennomrasjonaliserte bilfabrikk i drift til en tilsvarende eksisterer i Norge, og ikke minst til de fleste norske industribedrifter er gjennomrasjonalisert, er et langt annet enn en skulle tro.

FAGBEVEGELSENS HOLDNING

Det er av avgjørende betydning at fagbevegelsen har en politikk for hvordan den skal møte innføring av ny teknologi. På den ene siden må den ha ei defensiv linje med vekt på å opprettholde arbeidsplassene - ikke nødvendigvis dagens arbeidsplasser. Dette er ei linje som først og fremst oppfatter datateknologi som neste trinn i rasjonaliseringa. Borgerskapet vil forsøke å benytte denne teknologien til ytterligere å splitte opp arbeidsoperasjoner - gjøre arbeidet enklere, redusere jobbinholdet og øke overvåkingen. Spesielt ligger mulighetene til rette for å begrense den enkelte arbeiders informasjon og oversikt.

En slik utvikling er på ingen måte en naturnødvendighet. Fagbevegelsen må også ha klart for seg muligheten for og betydningen av å påvirke innholdet i og bruken av ny teknologi. Datateknologien gjør det mulig å gjenreise jobbinholdet og gi den enkelte arbeider oversikt. Det forutsetter at fagbevegelsen bygger opp en datafaglig kompetanse på de fleste nivå i organisasjonen og går bevisst inn i de enkelte prosjekter med et slikt siktemål.

Vi ser en fare i at deler av fagbevegelsen forsøker å stoppe innføring av ny teknologi. Dette har særlig skjedd innen kontorsektoren. I stedet må en kreve at EDB-teknologi ikke fører til oppsigelser, men nye og bedre arbeidsplasser. Selv om dette kravet aldri vil oppfylles fullt ut under kapitalismen, er det bare på kort sikt hjelp i å stanse den teknologiske utviklingen.

KOMMENTAR

KLASSEKAMPEN KRIGEN OM MALVINENENE

Krigen mellom Argentina og Storbritannia om Falklandsøyene er over - for denne gang. Gjennom innlegg i bl.a. Klassekampen og Ny Tid har KAG tidligere lagt fram sitt syn på denne konflikten, og plassen tillater bare å gjenta hovedpunktene: KAG fordømmer både Storbritannias og Argentinas militæraksjoner. Gis Falklands-befolkningen rettigheter som nasjonal minoritet, støtter vi Argentinas suverenitetskrav. Dagens argentinske terror-regime vil hverken gi eller overholde slike rettigheter. Falklandskrigen er utløst av at både Thatcher-regimet og den argentinske militærjuntaen har behov for å avlede befolkningens misnøye og unngå sosial uro ved å skape nasjonal enhet innad. Like viktig er at den stat som har suverenitet over Falklandsøyene står sterkt når kappløpet om rikdommene i Antarktis innledes i 1990-åra.

AKP har ensidig og ukritisk støttet Argentinas militæraksjoner. Det er derfor gledelig - og

oppsiktsvekkende - at styret for "Faglig 1.mai-front" i Trondheim vedtok en parole som fordømte både britenes kolonikrig og Argentinas angrep på Falklandsøyene. Dette førte til så store protester fra AKP at styreflertallet på et ekstraordinært styremøte kvelden før 1.mai vedtok å trekke parolen fra toget. Samtidig vedtok styret enstemmig å sende en redegjørelse om denne saken til Klassekampen. Den kom aldri inn.

I et seinere innlegg hvor vi svarte på kritikk av KAGs syn på Falklandskrigen, ble de få setningene hvor vi refererte til det som hadde skjedd i "Faglig 1.mai-front" ganske enkelt fjernet fra innlegget! Det ble ikke en gang gjort oppmerksom på at innlegget var "forkortet". Selv om Klassekampen har åpnet sine debattspalter, er det ikke alt som tolereres. AKP er fornøyd med at "Faglig 1.mai-front" blir oppfattet som AKPs 1.mai-tog, og tar derfor ikke inn stoff som kan gi inntrykk av at AKP ikke har full politisk kontroll.

Hjelp Libanon!

Gi penger til:

Den palestinske arbeiderunion,
Postboks 7180 Homansbyen,
Oslo 3
Postgiro 2 02 85 40
Pengene blir raskt overført til
Den palestinske Røde Halvmåne,
som krisehjelp til sivilbefolkninga i Libanon.

